

Proloog

Mijn naam is Evelien. Over precies anderhalf jaar ben ik weduwe. Dat weet ik nu nog niet. Nee, nu heb ik wel wat anders aan mijn hoofd. Tot een paar maanden geleden was ik namelijk de vrouw van Taeke: een graag geziene gast op de Bloemendaalse Hockey Club, een bekende kop in de reclame en – als hij tijd overhad – een liefhebbende vader. Totdat ik Kees tegenkwam en van de ene op de andere dag mijn verstand verloor.

Taeke en Kees zijn tegenpolen. Doet de een er alles aan om een heilig huisje te hebben, schopt de ander het meteen weer kapot.

Die drang om dingen kapot te maken zit ook in mij. Heb ik van mijn vader. Daar wil ik het verder graag bij laten, want je weet wat ze zeggen: over de doden niets dan goeds.

Ik heb wel eens gehoord dat we in de liefde proberen te herstellen wat is misgegaan in onze jeugd. Dat we het hele theaterstuk naspelen met onze partner, als het ware. Maar toen ik eindelijk de moed had gevonden om de demonen uit het verleden in de ogen te kijken, keek Kees bij nader inzien toch liever de andere kant op.

In één klap was mijn perfecte leven een soap geworden, een soort *As the World Turns* met mijzelf in de hoofdrol.

Taeke was bereid me te vergeven, die lieverd. Maar hoe kon ik

verdergaan met mijn oude leven, nu ik had geproefd van de oersoep waarin niet alleen alle duistere krachten verscholen lagen, maar ook de antwoorden op al mijn vragen?

Simpel. Dat kon ik niet.

1

Een nieuw begin

Het was een dag als alle andere. De kleintjes zaten op school, Taeke was aan het werk. Zelfs het huis leek onverschillig over mijn vertrek.

Het rook hetzelfde, het klonk hetzelfde, het zag er zelfs hetzelfde uit. De kroonluchter, de romans in de kast, de loungebank, het Wedgwood-servies, de schalen uit Marokko en het speelgoed dat Taeke haatte: alles stond, hing of lag op de plek waar het hoorde.

Voor het huis stond een witte vrachtwagen met op de flanken in blauwe letters: *STUDENTVERHUIZERS, NERGENS GOEDKOPER.*

In mijn hoofd was ik al honderd keer vertrokken. Maar niet één keer had ik voor me gezien hoe de kleintjes uit school zouden komen in een huis zonder spullen. Dus had ik besloten alles te laten staan en mijn nieuwe interieur op Marktplaats bij elkaar te scharrelen. De spullen had ik stiekem in de schuur bewaard. Tot vandaag.

Of het nou een auberginekleurige leren bank was, een designbed of een oude tafel die ik met een verfje nog best kon gebruiken, iedere vondst leek me dichterbij mijn doel te brengen. En al begreep ik nog niet precies wat dat doel dan was, het gaf me een gevoel van vrijheid en opwinding, alsof ik eindelijk weer de baas was over mijn leven.

Maar nu het zover was voelde het alsof mijn armen en benen tegelijkertijd van mijn romp werden getrokken en twijfelde ik of ik zoveel vrijheid wel aankon. Misschien was ik zoals konijnen die te lang in gevangenschap hebben geleefd, durfde ik het hok niet uit, al stond de deur wagenwijd open.

Mijn ogen gingen de woonkamer nog één keer rond. De kroonluchter boven onze eettafel, die had ik samen met mijn vader gekocht. Hij had hem per se voor me willen ophangen, ook al was hij net begonnen met zijn eerste chemo en liep het zweet over zijn voorhoofd.

De romans in de kast die Taeke zelf had getimmerd kende ik praktisch uit mijn hoofd. De hoofdpersonen leefden als vrienden in mijn onderbewuste en hadden me altijd bijgestaan met raad en daad.

De bromtol, de bakken met LEGO, de dozen vol klei, de stiften en de knutselspullen: ik had ze van mijn eigen geld gekocht.

Ik had een teken nodig. Iets uit het universum, een onweersknal, een bliksemschicht, het maakte niet uit wat, als ik er maar uit kon afleiden dat dit echt het beste was.

Maar er kwam niets behalve een spontaan bezoek van onze buurvrouw. Ze klepperde met de brievenbus en riep: ‘Joehoe, buufje! Ik weet dat je er bent.’

Mijn hart klopte in mijn keel, mijn handen trilden, mijn ogen waren dik en rood van het huilen. Zo mocht ze me niet zien. Wat moest ik doen? Waar kon ik heen? Hier kon ik niet blijven. Ik was nog niet boven of ik hoorde de keukendeur al opengaan – en weer dicht.

‘Eefje? Waar ben je?’

Alsof ze me had geroken, liep ze meteen door naar de badkamer, waar ik op de rand van het bad zat.

Haar hoofd kwam als een poppenkastpop om de hoek van het kozijn dat mijn broer tien jaar geleden had gezet.

Zoveel herinneringen.

Ik stak onhandig mijn hand op en probeerde te lachen. Ze stapte met uitgestoken armen over de drempel. 'Och, meisje toch.' Toen ging ze naast me zitten, sloeg haar arm om me heen en bleef minutenlang zitten, zonder iets te zeggen.

'Tja,' zei ze ten slotte. 'Als je dit van tevoren had geweten, had je het waarschijnlijk heel anders aangepakt.'

Ik wilde zeggen dat het geen kwestie was van aanpakken, dat ik verliefd was geworden op een man zoals Bambi op Feline, dat er niets tegen te beginnen viel. Maar ik wilde niet stoken in een goed huwelijk, dus hield ik mijn mond.

Na een tijdje sloeg ze met haar beide handen op haar knieën, alsof ze een vervelend karweitje had afgerond, en stond op. 'Ik kwam eigenlijk alleen even vragen of je iets nodig hebt.'

Een kilo liefde, een ons kracht en een pond wijsheid.

'Ik ga zo even naar het tuincentrum,' verduidelijkte ze. 'Vind je een bananenboom leuk? Of wil je liever een vingerplant?'

'Doe geen moeite.'

Ze glimlachte lief. 'Is het niet.'

Ik stond ook op, liep achter haar aan naar beneden en pakte mijn opgezette gans, twee ingelijste foto's, een retrolamp met stenen voet en een grote kap in bubbelpastic. Die spullen legde ik in de Golf. Toen wierp ik een laatste blik op ons huis, startte de motor en reed achter de studentverhuizers aan.

2

Ouderschapsplan

Het was halfacht. Ik had een paar crackers met kaas en een blikje cola light voor mezelf gepakt en zat nu achter mijn computer met mijn winterjas aan. Ik had het al de hele dag koud. Misschien omdat ik slecht had geslapen of al maanden ongezond at. Misschien ook omdat ik tegen dat ouderschapsplan zat aan te hikken. Maar vanavond zou ik de drang om de enkele sokken uit te zoeken, de boeken op kleur te sorteren en de wijnglazen te poleren wél kunnen weerstaan.

Met een zwaar gemoed klapte ik de laptop open en scande de woorden. Ze waren zo zakelijk en hun betekenis had zoveel impact dat ik niet kon bevatten dat dit over ons ging.

Hoofdverblijfplaats

Zorg en omgang met de ouders

Weekenden weg

Vakanties en feestdagen

Bereikbaarheid

Dit ging over mensen die je op tv zag, bij Dr. Phil op de bank, vlak voor ze elkaar naar de keel vlogen. Over mannen die hun vrouwen belazerden terwijl hun vrouwen bij de kinderen zaten;

over vrouwen die waren veranderd in zeurpieten zodra de baby was geboren; over romantiek die bij iedere poepluier steeds een beetje meer was verdwenen. Over het enige echte antwoord dat hierop gegeven kon worden: *'You married that bitch.'*

De droger – het pronkstuk van mijn Marktplaats-collectie want een echte Miele – begon te piepen. In drie stappen was ik boven, waar het naar schone was rook. En heel even voelde ik me niet meer bang en mislukt maar volwassen en vol goede hoop.

Maar mijn epifanie was van korte duur, want toen ik alle schone was had opgevouwen en in de kast had gelegd en de stilte op me drukte als water op vijftien meter diepte, werd ik toch weer overvallen door iets anders, iets zwaars, iets wat zo zwaar was dat ik het bijna niet kon tillen.

Ik haalde mijn mobiel uit mijn kontzak en bladerde door mijn bibliotheek. Die stond nog steeds op Brubeck. 'Take Five'. En meteen dacht ik weer aan Kees. De enige man die erin was geslaagd zich aan mij te binden, die alle muren om mijn hart had afgebroken. Om er daarna alsnog vandoor te gaan. De lul.

Mijn ogen begonnen alweer te branden. God, wat een wrak was ik de laatste tijd. Als beter leren voelen betekent dat je de hele dag staat te janken, kun je er beter maar weer snel mee ophouden. Jij wilde toch zo graag groots en meeslepend leven? Dan moet je nu ook met je billen op de blaren zitten.

Het scherm lichtte op.

'Sorry voor net,' zei Taeke. 'Het was even alle hens aan dek hier. Lieve had een driftaanval.'

'Denk je dat het door de scheiding komt?'

'Kan,' zei Taeke – man van weinig woorden.

'En nu dan?' vroeg ik omdat ik had gelezen dat overleg belangrijker was dan ooit voor een harmonieus co-ouderschap.

'Geen dramatische verhalen,' stelde hij voor.

Ik registreerde het in gedachten.

‘Vroeg naar bed.’

Slaagde hij er altijd in ze binnen drie minuten onder de wol te krijgen, wij lazen eerst nog een half boek of voerden een filosofisch gesprek over pesten op school en de aard van de mens die zowel goed is als slecht.

‘Gezond eten. Dus niet alleen maar lasagne en spaghetti.’

Ieder advies voelde aan als een dolksteek: kennelijk was ik de vrouw van de dramatische verhalen die haar kinderen stelselmatig te laat naar bed bracht en smerig eten voorschotelde. Het ergste van alles was dat de karakterschets waarschijnlijk nog aardig goed klopte ook.

‘Ik moet weer even door,’ zei Taeke – en door de manier waarop hij het zei wist ik dat hij nog altijd witheet op me was. ‘Maar hier komt Keet.’

‘Hallo mama,’ zei Keet opgewekt.

‘Hallo schat.’

‘Wanneer kom je weer naar huis?’

Hier wist ik niets op te zeggen.

‘Ik weet dat jullie niet meer verliefd op elkaar zijn,’ vervolgde ze. ‘Maar ik ben er toch ook nog?’

En of zij er was. Ik herinnerde me Koninginnedag 2009 als de dag van gisteren. Samen met Elvis, Sophie en nog wat vriendinnen stond ik voor café De Blaffende Vis op de Westerstraat. Om ons heen zag het oranje van de mensen. Ze zongen. Zopen. Zoenden. Normaal gesproken had ik meegedaan, maar niet die avond. Want die avond markeerde het begin van de rest van mijn leven en ik wist niet of dat goed of slecht nieuws was. Wat als de baby zich had vergist? De verkeerde buik had gekozen? Het was net alsof ik toen al wist dat het hierop zou uitdraaien.

‘Mam?’

Daar sta je dan, Evelien, zei ik tegen mijn spiegelbeeld. Is dit groots en meeslepend genoeg voor je? Ik prikte met mijn wijsvin-

ger in mijn wang. De huid op mijn jukbeenderen was slap geworden, er zaten rimpels rond mijn ogen en bij mijn mond, ik had steeds meer grijze haren. Nog even en het zat erop. Dan had ik mijn hele leven gehunkerd naar echt contact en er tegelijkertijd zelf net zo hard voor gezorgd dat ik het nooit zou krijgen – met niemand. Ik was de levend geworden ijskoningin Elsa, meester in het opwerpen van muren, kastelen. In het afstoten, vluchten en buitensluiten.

Ja, zei de stem. En jij bent hun voorbeeld, Evelien. Dus als je nu niet snel zorgt dat je écht emotioneel contact met ze maakt, als je niet snel leert voelen, worden ze net zo kil als jij. Het gaat er niet om wat je zegt. Maar om wat je doet.

‘Mam?’ zei Keet nog eens. ‘Ben je er nog?’

Buiten begon het te schemeren. Ik deed het licht boven de spiegel aan, drukte mijn voorhoofd tegen het koude glas en probeerde mezelf in de ogen te kijken. Dus ik kon niet voelen. Niet zolang ik op de vlucht was. Op de vlucht waarvoor? Voor mezelf? Omdat ik bang was wat er diep vanbinnen in mij zat?

Ik zette mijn handen tegen de muur en deinsde achteruit. ‘Weet je wat?’ zei ik. ‘Als jullie morgen nou alvast met Tatiana eten en daarna jullie pyjama aantrekken, dan zorg ik dat ik extra vroeg thuis ben en kunnen we heel lang knuffelen.’

‘Dat zei je vorige week ook al.’

Kinderen voelen feilloos aan hoe het zit. Misschien was ik, als papa gewoon van me had gehouden en mama mijn verdriet niet onder het tapijt had geveegd, niet vergeten dat mijn hart de waarheid al die tijd al had gekend, precies zoals Keet die ook kende.

‘Toen reden de treinen niet,’ gaf ik toe terwijl ik me voornam een betere moeder te zijn. ‘Maar morgen ben ik op tijd.’

3

Op leven en dood

Een Amsterdamse vriendin die ook pas gescheiden was, Debby, vroeg of ik meeging naar een feest in een zwembad. ‘Kom op,’ probeerde ze. ‘Je bent eindelijk single, geniet ervan.’

Ik lag op de bank met mijn laptop en een wollen deken die ik op Marktplaats had gescoord en die nog wat muf rook, klaar voor een avond bingewatchen, en zei dat ik er niet aan moest denken. Dat hele spel van flirten, elkaar versieren, berichten sturen. Ik werd al moe van het idee.

‘Je hoeft toch niets te doen,’ zei ze. ‘Dan ga je gewoon even lekker dansen. Een paar uur maar, even ertussenuit. Als je het niet voor jezelf doet, doe het dan voor mij.’

Het bleef stil.

‘Terence is er ook,’ voegde ze eraan toe.

Ik probeerde te bedenken wie Terence ook alweer was. De laatste keer ging het nog over Michael. En de keer daarvoor was het Stanley.

‘Maar het gaat sneeuwen straks.’

‘Please?’

‘Het KNMI heeft code rood voorspeld.’

‘Kom dan nu. Nu is het nog oranje!’

‘Oké,’ gaf ik toe. Ik klapte de deken van me af en stond op. ‘Een paar uur dansen. Waar is dat zwembad?’

Om halftwee 's nachts stond ik in mijn bikini in het Sloterparkbad op het soort feest waar mijn neefje van achttien ook heen zou gaan. En ineens zag ik mezelf daar staan, tussen al die jonge lijven en die zoekende blikken, als een soort Petra Pan. Ik hoefde alleen nog met zo'n ventje te gaan, erover op te scheppen tegen mijn kinderen en de cirkel was rond. Dan was ik officieel mijn vader geworden.

'Ik ga ervandoor,' zei ik tegen Debby.

'Weet je het zeker?' vroeg ze terwijl ze lurkend aan haar rietje naar een gespierde jongen verderop keek. 'Het sneeuwt heel hard nu.'

Al bij de parkeerplaats had ik spijt. Ik moest drie rondjes lopen om de Golf überhaupt terug te kunnen vinden. Alle auto's waren ingesneeuwd. Die van mij ook. De kap was gescheurd, waardoor er wit poeder op de achterbank lag, maar de verwarming deed het en hij startte meteen. Op de radio gaf de nieuwslezer juist het advies binnen te blijven en vooral niet de weg op te gaan totdat de sneeuwstorm was gaan liggen.

Tegen mezelf pratend gleed ik het parkeerterrein af. 'Rustig. Niet te veel gas geven, Evelien. Dan raak je de controle over het stuur kwijt. Gewoon in zijn twee. Tien kilometer per uur. Je hebt de weg nu toch voor jou alleen.'

Anderhalf uur later reed ik de N200 af. Het stoplicht stond op oranje, ik stak over, stuurde de auto naar rechts en weer naar links, de brug op. Net toen ik mezelf wilde feliciteren met het feit dat ik me de wet niet had laten voorschrijven, viel de auto uit.

Met trillende handen probeerde ik hem opnieuw te starten. De Golf kuchte wel, maar sloeg niet aan. Ik probeerde het nog een keer. Een kortere kuch. De derde keer gebeurde er helemaal niets meer.

De olie en de koelvloeistof waren net bijgevoerd. De accu was al vervangen. Dan moest het de ontsteker zijn. Dat had die man van

de garage toch gezegd? Dat er iets was met de ontsteker? ‘Niets aan de hand,’ stelde ik mezelf gerust. ‘Het is gewoon de ontsteker.’ Maar wat was eigenlijk een ontsteker en waar vond ik die?

Ik belde de Wegenwacht – ze wilden een adres. ‘Heeft een brug een adres?’

‘Geef me anders de coördinaten.’

Ik zweefde wel tussen allerlei astrale dimensies, maar de coördinaten kende ik niet.

‘Kunt u dan omschrijven waar u staat?’

‘Op een brug,’ antwoordde ik. ‘Voor station Haarlem. Op het verlengde van de N200.’

‘Ziet u geen straatnaam of huisnummer?’

Links lag een brede weg, ik zag een woonboot met daartegenover een tankstation. Het eerstvolgende blok huizen begon pas daarna en was zeker vijf minuten lopen. Met deze sneeuw tien. Rechts dezelfde brede weg en een park. Achter me een brug, een autoweg en een industriegebied. ‘Wacht,’ zei ik. ‘Dan stap ik even uit.’

Maar het bleef stil aan de andere kant. ‘Hallo?’ vroeg ik.

Mijn mobiel was leeg. De oplader werkte niet. Natuurlijk niet.

De motor was uit.

Het oranje licht boven mijn hoofd knipperde in een hypnotiserend ritme, als de ogen van Kaa uit *Jungle Boek*.

Of kwam het door die pil?

Ik klapte de spiegel naar beneden en schrok, mijn ogen waren groot en wild, als van een opgejaagd dier.

‘Wat wil je doen, Evelien?’ fluisterde Kaa. ‘Wil je dood of leven? Dood of leven?’

De sneeuw bleef vallen. Dat was toch ook niet normaal in april? En de klimaatsceptici maar roepen dat de opwarming van de aarde een hoax is.

De ruit, die eerder nog zwart was, werd al gauw wit en daarna

bruin. Wat ik ook zou beslissen, ik werd in ieder geval alvast begraven.

Er kwamen wolkjes uit mijn neus. Mijn tenen deden pijn. Mijn vingers ook. Het puntje van mijn neus was bevroren. Nog even en alles was voorbij. Op de een of andere manier was ik niet bang. De xtc had de poorten naar mijn onderbewuste opengezet. Daar kon ik mezelf zijn, koud of warm, liefdevol of liefdeloos. Dood of levend. Het was allemaal één pot nat.

Ik had de Wegenwacht gebeld en zelfs zij konden me niet helpen. Nu zat er niets anders op dan in de bioscoopstoel te gaan zitten om te kijken naar de film die mijn leven was.

Ik deed het, vouwde mijn handen samen, sloot mijn ogen en wachtte. ‘Toe maar, Kaa,’ spoorde ik het stoplicht aan. ‘Laat maar komen die vrachtwagen.’ In gedachten zag ik al hoe mijn Golf van de brug werd geduwd en in het zwarte water verdween.

Zou hij sneller vollopen nu mijn dak lek was? Zou ik dan moeten wachten totdat het water het plafond had geraakt om de deuren te kunnen openen, of was de watertemperatuur zo laag dat ik tegen die tijd al te onderkoeld zou zijn om het te kunnen overleven? Ik lachte. Wie had dat gedacht. Dan zou ik sterven als een paling in iemands vriezer.

Maar er kwam geen vrachtwagen.

En net toen mijn tenen, vingers en neus zoveel pijn begonnen te doen dat ik wilde huilen, trok iemand mijn deur open.

Wie was dat? Hij leek wel een engel. Een prachtige, dappere engel die mij van de dood kwam redden.

‘Mevrouw, mevrouw!’ riep hij met een Marokkaans accent. ‘U moet hier niet staan, mevrouw. Dat is levensgevaarlijk.’

Weg vooroordelen, weg racisme. Wat een geniaal einde. ‘Ik had u niet gezien, mevrouw. Ik kon uw auto nog maar net ontwijken. Geloof me, u moet hier weg.’

De engel wenkte naar zijn vrienden. ‘We geven uw auto een zetje, ja?’

Als God het zo verzonnen had, wie was ik dan om moeilijk te gaan doen?

De jongen wees in de richting van het tankstation verderop. 'Stuurt u naar links, dan zetten we hem daar in de berm.'

De auto begon te glijden, als een slee. Maar door de sneeuw op mijn ruit kon ik niet zien waarheen.

Totdat ik ineens een raspnd geluid hoorde, waarna het schuiven ophield. Wat nu? Ik keek om me heen, zag de condens van mijn adem, voelde mijn hart in mijn keel bonzen, riep in stilte die engel aan. Waar ben je? Kom terug. Laat me niet alleen.

De deur ging open, daar stond die engel weer.

De Golf was niet in de berm terechtgekomen maar stond met de neus voorovergehield in een diepe greppel.

'Mevrouw, mevrouw,' zei hij. 'Nu staat uw auto niet goed. We gaan proberen hem hieruit te krijgen. Kunt u hem starten?'

De auto kuchte.

'Zet hem in zijn achterruit.'

Even later stond de Golf weer op de weg. 'Probeer hem nu eens in zijn één te zetten?'

Het lukte.

'Wat er ook gebeurt,' waarschuwde de engel. 'Blijf rijden.'

Ik deed wat hij zei, en dat hele stuk van de brug over het Spaarne tot de winkelstraat van Bloemendaal aan toe, zei ik dat versje van Toon Hermans op dat vroeger op de wc hing, als een bemoeidigende mantra. 'Ik heb gezocht, gevonden en verloren en weer opnieuw gezocht totdat ik het weer vond. Een mens wordt zoveel meer dan eens geboren en voor wie zoekt is op een dag de cirkel rond.'